

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 558/2012-49

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 28. februára 2013 v senáte zloženom z predsedníčky Marianny Mochnáčovej a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta o sťažnosti spoločnosti P., a. s., B., právne zastúpenej Advokátskou kanceláriou D., s. r. o., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na slobodu prejavu podľa čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 7 Co 204/2010 z 19. októbra 2011, takto

r o z h o d o l :

1. Základné práva spoločnosti P., a. s., podľa čl. 26 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 7 Co 204/2010-407 z 19. októbra 2011 porušené boli.

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 7 Co 204/2010-407 z 19. októbra 2011 z r u š u j e a v e c m u v r a c i a n a d'alšie konanie.

3. Spoločnosti P., a. s., p r i z n á v a úhradu trov konania v sume 323,50 € (slovom trisťdvadsaťtri eur a päťdesiat centov), ktorú je Krajský súd v Bratislave p o v i n n ý vyplatiť na účet Advokátskej kancelárie D., s. r. o., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Vo zvyšnej časti sťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 15. februára 2012 doručená a 13. septembra 2012 doplnená sťažnosť spoločnosti P., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na slobodu prejavu podľa čl. 26 ods. 1 a 2 ústavy rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 7 Co 204/2010 z 19. októbra 2011 (ďalej aj „napadnutý rozsudok“).

2. Uznesením č. k. II. ÚS 558/2012-32 z 28. novembra 2012 ústavný súd sťažnosť podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie.

3.1 Zo sťažnosti, z jej doplnenia a z priloženej dokumentácie vyplynulo najmä:

«Sťažovateľ uverejnil v denníkoch S. a Ú., ktoré vydáva, sériu článkov (ďalej len „články“) súvisiacich s návštevou RNDr. F. Z. v erotickom klube v L. dňa 26.8.2005. Jeho návšteva v tomto zariadení sa do povedomia verejnosti dostala prostredníctvom videozáznamu z policajnej akcie v daný večer, na ktorom bol nasnímaný F. Z. V novembri

2006 bol daný videozáznam zverejnený na internete na www.youtube.com, kde si ho pozrelo vyše 80.000 ľudí.

F. Z. bol v čase návštevy erotického klubu poslanec mestského zastupiteľstva mesta D., podpredsedom občianskeho združenia M. K. a riaditeľom gymnázia v D.

RNDr. F. Z. (ďalej len „F. Z.“) podal na Okresnom súde Bratislava I (ďalej len „prvostupňový súd“) dňa 18.12.2006 žalobu o ochranu osobnosti proti sťažovateľovi, ktorou sa domáhal náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 2.000.000 Sk.

Prvostupňový súd rozhodol dňa 28.10.2009 v č.k. 11C 241/06 rozsudkom (ďalej len „rozsudok“), ktorým zaviazal sťažovateľa k náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 33.193,92 EUR (1.000.000 Sk). Súd zároveň uložil F. Z. povinnosť uhradiť štátu trovy konania vo výške 11,96 EUR a sťažovateľovi vo výške 59,76 EUR. V zvyšnej časti prvostupňový súd návrh zamietol a účastníkom nepriznal právo na náhradu trov konania.

Sťažovateľ podal proti rozsudku dňa 30.12.2009 odvolanie (ďalej len „odvolanie“), o ktorom rozhodol Krajský súd v Bratislave (ďalej aj „druhostupňový súd“) rozsudkom zo dňa 19.10.2011, č.k. 7Co 204/2010 (ďalej len „konečný rozsudok“) nasledovne:

- prvostupňový rozsudok výrok o uložení povinnosti sťažovateľovi zaplatiť F. Z. 33.193,92 EUR potvrdil (ďalej len „Výrok 1“)

- takisto potvrdil výrok ukladajúci povinnosť zaplatiť náhradu trov konania štátu F. Z. v sume 11,96 eur a sťažovateľovi 59,76 eur (ďalej len „Výrok 2“)

- napadnutý výrok prvostupňového rozsudku o trovách konania zrušil a vrátil prvostupňovému súdu na ďalšie konanie (ďalej len „Výrok 3“)...

Sťažovateľ týmto podáva proti Výroku 1 a Výroku 2 konečného rozsudku Krajského súdu v Bratislave, č.k. 7Co 204/2010 zo dňa 19.10. 2011 túto ústavnú sťažnosť. ...

Sťažovateľ sa domnieva, že jeho ústavné právo na súdnu ochranu bolo porušené, nakoľko súdy porušili právo sťažovateľa na spravodlivý proces pretože:

... súdy svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnili,

... súdy sa nevysporiadali s obranou sťažovateľa...

Sťažovateľ má za to, že sa mu postupom prvostupňového súdu ako i druhostupňového súdu odňala možnosť konať pred súdom a to z dôvodov, že súdy svojím postupom porušili zásady spravodlivého procesu a právo sťažovateľa na súdnu ochranu.

Súdy sa v odôvodnení rozsudkov dostatočne nevysporiadali s dôkazmi predloženými v konaní ani argumentmi účastníkov a z odôvodnenia rozsudkov (prvostupňového aj konečného rozsudku) nie je zrejmé odôvodnenie právneho názoru súdov. Druhostupňový súd vady konania prvostupňového súdu neodstránil, a rozsudok potvrdil. ...

Zákon umožňuje sudcovi rozhodovať na základe jeho subjektívneho presvedčenia, sudcovo presvedčenie však musí byť preskúmateľné a preto súd musí svoje závery vždy oprieť o riadne vykonané dôkazy a svoje závery riadne odôvodniť.

Úvaha súdu teda nie je voľnou, neobmedzenou úvahou. Záver súdu musí logicky vyplývať z vykonaných dôkazov a taktiež musí byť opretý o dostatočné právne argumenty. Úvaha súdu musí rovnako zodpovedať aj platnému právu a pri jeho výklade a aplikácii musí súd postupovať spôsobom, ktorý je konformný s ústavnou garanciou práv a medzinárodnými záväzkami Slovenskej republiky v oblasti ľudských práv (čl. 152 ods. 4 ústavy). Povinnosť súdu riadne odôvodniť rozhodnutie je odrazom práva účastníka na dostatočné a presvedčivé odôvodnenie rozhodnutia súdu, ktoré sa vysporiada i so špecifickými námietkami účastníka. Porušením uvedeného práva účastníka na jednej strane a povinnosti súdu na strane druhej sa účastníkovi konania odníma možnosť náležite skutkovo aj právne argumentovať proti rozhodnutiu súdu v rámci využitia prípadných riadnych alebo mimoriadnych opravných prostriedkov. ...

Pokiaľ sú právne závery súdu v extrémnom nesúlade s vykonanými skutkovými zisteniami alebo z nich v žiadnej možnej interpretácii odôvodnenia súdneho rozhodnutia nevyplývajú, potom možno konštatovať, že súd konaním poprel zásady spravodlivého procesu a odňal účastníkovi konania možnosť konať pred súdom.

Prvostupňový súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Druhostupňový súd sa argumentáciou sťažovateľa ohľadne právneho posúdenia veci dôkladne nezaoberal a potvrdením prvostupňového rozsudku sa v podstate stotožnil so skutkovým stavom a právnym hodnotením prvostupňového súdu.

Sťažovateľ v odvolaní druhostupňový súd upozornil, že prvostupňový súd dospel v konaní k (nesprávnym) právnym záverom, ktoré žiadnym spôsobom z vykonaných dôkazov a skutkových zistení súdu nevyplývajú. Na nesprávne skutkové závery prvostupňové poukázal v bode II. odvolania. ...

Prvostupňový súd tak dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam, keď dobu uverejňovania článkov o F. Z. predĺžil zo 7 týždňov na 4 roky. Tento nesprávny skutkový záver mal nepochybne významný vplyv aj na posudzovanie a priznanie relutárnej satisfakcie vo výške 33.193,92 EUR. Prvostupňový súd totiž odôvodnil (na s. 21 rozsudku) vysokú nemajetkovú ujmu intenzitou, rozsahom, ohlasom ako aj dĺžkou trvania neoprávneného zásahu...

- súd nesprávne zistil veľkosť nákladu denníka Ú. a S. a ich čítanosť: prvostupňový súd na s. 22 rozsudku uviedol, že pri určovaní výšky primeraného zadostučinenia prihliadol k tomu, že k neoprávnenému zásahu došlo zverejnením difamujúcich informácií o navrhovateľovi v jedných z najčítanejších celoštátnych denníkoch S. a Ú., teda že zásah mal širokú publicitu.

Prevažná väčšina napádaných článkov vyšla v denníku Ú. (v S. vyšli len 2 články), ktorý má skôr regionálny charakter a je čítaný výlučne v maďarsky hovoriacich južných častiach Slovenska. Jeho čítanosť sa v období 4. štvrtrok 2006 a 1. štvrtrok 2007 pohybovala okolo 2 - 2,3 %. Počet predaných výtlačkov bol okolo 25.000 exemplárov denne.

Čítanosť denníka S. v tomto období sa pohybovala v rozpätí 8,2 - 8,9 %, pričom predajnosť bolo približne 67.000 výtlačkov denne (prehľad čítanosti tlače tvorí prílohu odvolania sťažovateľa.

Tvrdenie navrhovateľa na s. 2 rozsudku (nespochybnené súdom), že predajnosť denníkov Ú. a S. predstavuje 20-25 % je teda úplne mylné a nepresné. V skutočnosti ich spoločná predajnosť dosahuje 10-11 %. Nesprávny skutkový záver prvostupňového súdu spôsobil jeho nesprávne rozhodnutie o veci samej, predovšetkým v otázke vyčíslenia výšky nemajetkovej ujmy.

Priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 33.193,92 EUR za články uverejnené v regionálnom denníku Ú. (t.j. nie napr. v celoslovenskom populárnom bulvárnom alebo mienkotvornom denníku so širokou publicitou) je podľa sťažovateľa neprimeraná a ojedinelá. Táto suma sa približuje k priznaným relutárnym satisfakciám za články uverejnené v slovenských najčítanejších periodikách písaných v slovenčine, t.j. teoreticky prístupných celej populácii SR. V prípade článkov v Ú. ide o denník s denným nákladom

25.000 kusov písaný v maďarskom jazyku, ktorého publicita je obmedzená na maďarsky hovoriacu menšinu...

Rozsudok vychádza z domnienky o neetickom konaní novinárov, ktorí nekonali v dobrej viere, pričom takýto záver nekorešponduje so závermi dokazovania. Tento záver súdu v kontexte s rozsudkom je preto spôsobilý zasiahnuť do práva sťažovateľa na spravodlivý proces. ...

V danom prípade je podstatnou otázkou pre rozhodnutie vo veci zistenie, či došlo k neoprávnenému zásahu do práv F. Z. a či sú dané predpoklady na obmedzenie slobody prejavu.

V prípade, ak odôvodnenie konečného rozsudku ako i rozsudku uvedené postráda a súdy navyše predpoklady pre obmedzenie slobody prejavu nezisťovali, právny záver druhostupňového súdu neobstoí. V takom prípade nemožno ani hovoriť o presvedčivom odôvodnení súdneho rozhodnutia.

Odôvodnenie rozsudku a konečného rozsudku neobsahuje odpovede na podstatné otázky, ktoré sú základom rozhodnutia vo veci a posúdenia, či sú tu predpoklady na obmedzenie slobody prejavu a to najmä:

- či k údajnému poškodeniu dobrého mena F. Z. mohlo dôjsť už v dôsledku jeho návštevy erotického salónu, a nie medializáciou tejto návštevy

Z vyjadrení F. Z. vyplýva, že akékoľvek zásahy do jeho práv v súvislosti s jeho návštevou erotického salónu boli spôsobené výlučne článkami. Vylučuje akékoľvek priame alebo nepriame dôsledky, ktoré mohla mať na jeho okolie už potvrdená informácia o tejto návšteve. S touto dubióznou argumentáciou sa súdy nijako nevyrovnali a javí sa, že aj súdy považujú za výlučného pôvodcu údajných zásahov do osobnostných práv F. Z. iba sťažovateľa. Morálne pochybné konanie F. Z. nepovažujú ani čiastočne za spôsobilé vyvolať priamo nežiaduce následky v jeho živote. S takýmto prístupom sťažovateľ nesúhlasí a považuje ho za nesprávny a v rozpore s vnímaním bežného človeka. ...»

3.2 Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd o jej sťažnosti nálezhom takto rozhodol:

„1. Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 19.10.2011, č.k. 7Co 204/2010 bolo porušené právo sťažovateľa domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho

práva na nezávislom a nestrannom súde v zmysle čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo sťažovateľa na slobodu prejavu v zmysle čl. 26 ods. 1 a 2 Ústavy Slovenskej republiky.

2. Napadnutý rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 7Co 204/2010 zo dňa 19.10.2011 v časti výroku, ktorý potvrdil povinnosť sťažovateľa zaplatiť F. Z. 33.193,92 EUR a výroku, ktorý potvrdil povinnosť sťažovateľa zaplatiť náhradu trov konania štátu v sume 59,76 EUR sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu v Bratislave na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Bratislave je povinný do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky zaplatiť sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie vo výške 5.000 EUR... “

4. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili obaja účastníci konania: krajský súd, zastúpený jeho predsedom, listom sp. zn. Spr. 3672/12 zo 14. januára 2013 a právny zástupca sťažovateľky oznámením z 20. decembra 2012.

4.1 Predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení uviedol tieto relevantné skutočnosti:

«Sťažnosť je nepresná. Sťažovateľ P., a. s... v bode II. sťažnosti uvádza, že jeho sťažnosť smeruje (len) proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave, ktorý vydal konečný rozsudok, avšak v bode III. sťažnosti už dôvodí v množnom čísle, keď namieta, že „... súdy svoje rozhodnutia nedostatočne odôvodnili, súdy sa nevysporiadali s obranou sťažovateľa...“ Tým namieta porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru.

Predsedníčka senátu má za to, že odvolací súd neporušil žiadne práva sťažovateľa. teda ani osobitne v sťažnosti uvádzané základné právo sťažovateľa na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru a na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR; svoje rozhodnutie dostatočným spôsobom odôvodnil, vysporiadal sa so všetkými, pre vec podstatnými, tvrdeniami sťažovateľa i navrhovateľa.

Rozsudok odvolacieho súdu spĺňa všetky náležitosti, vyplývajúce z ustanovenia § 157 O. s. p.; v podrobnostiach v celom rozsahu odkazuje predsedníčka senátu na daný rozsudok

odvolacieho súdu. Rozsudok nie je arbitrárny, z hľadiska zákonnej požiadavky na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia je plne akceptovateľný, nesignalizuje možnosť porušenia procesných práv sťažovateľa.

Z ustálenej judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ÚS SR“) vyplýva, že právo na odôvodnenie rozhodnutia neznamena, že na každý argument účastníka je súd povinný dať podrobnú odpoveď (napríklad I. ÚS 241/2007, I. ÚS 190/2011, III. ÚS 421/2010). Súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky, nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, príp. dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov, uvádzaných účastníkom konania.

Rovnako Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) pripomenul, že súdne rozhodnutia musia v dostatočnej miere uvádzať dôvody, na ktorých sa zakladajú (García Ruiz c. Španielsku zo dňa 21. 01. 1999). Judikatúra ESLP teda nevyžaduje, aby na každý argument strany, bola daná odpoveď v odôvodnení rozhodnutia. Ak však ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď práve na tento argument (Georiadis c. Grécko zo dňa 29. 05. 1997, Higgins c. Francúzsko zo dňa 19. 02. 1998, Ruiz Torijo c. Španielsko zo dňa 09. 12. 1994, Annuaire, č. 303-B). Krajský súd v Bratislave sa uvedenými zásadami vo svojom rozhodnutí riadil.

Správnosť odôvodnenia rozsudku odvolací súd opieral aj o právny názor ÚS SR, Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „NS SR“), v podobných veciach, tam presne označených.

Za jednoznačne nenáležité považuje predsedníčka senátu tvrdenie sťažovateľa, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené, a že sa odvolací súd nevysporiadal s obranou sťažovateľa. Súd vec prerokoval nezávisle, nestranne a právu sťažovateľa bola poskytnutá ochrana v medziach zákonov. Výklad a aplikácia zákonných predpisov zo strany odvolacieho súdu bola v súlade s účelom základného práva účastníkov, teda aj sťažovateľa, na súdnu ochranu.

Ako je uvedené vyššie, sťažovateľ sa dotkol intímnej stránky osobnosti navrhovateľa, o ktorej niekoľkokrát, opakovane, v denníkoch S. a Ú., širokú verejnosť informoval. Každý zásah do intímnej sféry osobnosti občana je neoprávneným zásahom bez ohľadu na to, či išlo o pravdivé alebo nepravdivé informácie, či sa tak stalo na celom území Slovenskej

republiky (ďalej len „SR“), resp. jej časti, hoci aj nepatrnej, či zásah bol uskutočnený voči „radovému občanovi“, resp. voči občanovi vykonávajúcemu verejnú funkciu. Už len táto rozhodujúca právna skutočnosť (zásah do intímnej sféry osobnosti občana) bola spôsobilá privodiť navrhovateľovi úspech v konaní a postačovala na odôvodnenie rozsudku. Vzhľadom na charakter zásahu, jeho rozsah, chovanie sa odporcu a pokračovanie v zásahu, nepostačovalo zadostučinenie podľa ustanovenia § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ale odôvodňovalo aj postup podľa ustanovenia § 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka. Výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy navrhovateľovi je primeraná.

Je nepochybné, že intímna sféra osobnosti občana predstavuje oveľa užší pojem ako súkromie občana. Právu na ochranu osobnosti z dôvodu zásahu do intímnej sféry osobnosti občana z toho dôvodu musí ustúpiť právo na slobodu prejavu.

Sťažnosť sťažovateľa je preto neopodstatnená. Krajský súd v Bratislave navrhuje ÚS SR vysloviť, že rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 7Co 204/2010 zo dňa 19. 10. 2011, neboli porušené namietané práva sťažovateľa na:

- 1) spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru, ani
- 2) práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy SR.

S uvedeným vyjadrením JUDr. M. H., predsedníčky senátu 7Co Krajského súdu v Bratislave vo veci sp. zn. 7Co 204/2010, sa v celom rozsahu stotožňujem.»

4.2 Právny zástupca sťažovateľa už nereagoval na uvedené vyjadrenie krajského súdu, iba ústavnému súdu oznámil, že netrvá na tom, aby sa v danej veci konalo ústne pojednávanie.

4.3 Sťažnosť sťažovateľky bola v súlade s rozvrhom práce ústavného súdu na obdobie od 29. februára 2012 do 28. februára 2013 pridelená sudcovi spravodajcovi Lajosovi Mészárosovi. Sudca spravodajca bol na základe svojho oznámenia vylúčený z výkonu sudcovskej funkcie vo veci uznesením č. k. III. ÚS 306/2012-6 z 26. júna 2012, a preto ústavný súd rozhodoval v zložení: predsedníčka senátu Marianna Mochnáčová a sudcovia Juraj Horváth a Sergej Kohut.

5. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

6. V denníkoch S. a Ú. boli v priebehu rokov 2005 – 2008 zverejnené články (citované z rozsudku Okresného súdu Bratislava I č. k. 11 C 241/06-317 z 28. októbra 2009), ktorými podľa navrhovateľa došlo k zásahu do jeho osobnostných práv:

«a) V článku zo dňa 31.10.2005 s názvom „Obliehanie SMK“ odporca ohľadne navrhovateľa napísal: „Tito verejní činitelia najviac pripomínajú tých dvoch svätoškárskych pedagógov z D. vo vedúcom postavení, ktorých nedávno pristihli - aj jemne povedané v dosť nedôstojných podmienkach - v jednom bordeli...!“

b) V článku zo dňa 20.3.2006 s názvom „Kto sa tu hrá na mafiu“ odporca napísal: „... Nezávisle od tohto, či tieto osoby sú s prepáčením ! riaditelia škôl chytení v bordeli, darmožráči, akútne karieristi, alebo práve odborne zdatné, spoľahlivé a čestné osoby“.

c) V článku zo dňa 28.11.2006 s názvom „Riaditelia škôl v erotickom klube“ odporca napísal: „... minulý týždeň na internete sa objavil videozáznam, ktorý pravdepodobne bol vyhotovený počas policajnej razie v erotickom salóne v L. Na záberoch pravdepodobne možno vidieť dvoch... riaditeľov škôl, O. I. a F. Z. Obaja kandidujú vo farbách SMK vo voľbách do samospráv. I. je riaditeľom Základnej školy..., je členom celoštátnej etickej komisie SMK a je predsedom konzervatívneho Občianskeho združenia M. K. Z. je členom mestského zastupiteľstva a riadi Gymnázium... Na zázname najprv možno vidieť nahé ženské a nahé mužské telo, potom v ďalšej miestnosti troch - z toho dvoch spomínaných - mužov, ktorí svoje ruky dvíhajú nad svoje hlavy. Na stole je šesť pivových fliaš. Zo záberov sa nedá zistiť, kedy boli vyhotovené, avšak podľa textu uvedeného vedľa videozáznamu policajti do... salónu vtrhli vlani v lete, keď sa obaja muži zdržiavali tam. Záznam do večera videlo viac ako 1300 ľudí. O. I. pre denník S. v súvislosti s kauzou povedal: „Boli

sme na ceste domov z B. a zastavili sme sa na pivo“. Podľa jeho tvrdenia, keďže prípad je už starý, už si nepamätá, kde sa zastavili, ale nie v erotickom salóne, preto nevidí žiadny etický problém. „Pivo snád' môžem piť, nie?“ povedal. Polícia nepotvrdila, že zábery sú autentické. Policajná hovorkyňa... kraja nepovedala ani to, v akom pohostinskom zariadení bol videozáznam vyhotovený. Pravdepodobne sa jedná o... v L. Polícia neposkytne informácie o tom, kto bol počas akcie legitimovaný. Nevyjadrila sa ani k tomu, ako sa mohol policajný záznam dostať von, lebo podľa nej nie je možné zistiť, že sa jedná o policajný videozáznam. B. B. taktiež pre S. povedal, že o kandidátoch rozhodujú miestne organizácie. Predseda SMK o zázname nevedel. Podľa sociologičky Z. K. spoločnosť miestnemu politikovi skôr odpustí, že chodí do erotického klubu, ako pedagógovi. Pripomenula prípad učiteliek, ktoré boli prepustené zo zamestnania preto, lebo sa opili na školskom výlete“. ...

d) V článku zo dňa 4.12.2006 s podtitulom „Členom zboru sa stal Z. prichytený v bordeli“ odporca napísal: „V meste samosprávne voľby sa skončili s tesným výsledkom. P. P., ktorý kandidoval po štvrtý raz s 3337 hlasmi si zachoval svoju pozíciu, jeho najväčšia súperka, Á. A. dostala len o 76 hlasov menej. Zloženie 25 členného zastupiteľského zboru je nasledovné: SMK dostala 18 miest, počet nezávislých otcov mesta sa zvýšil o 3, je ich teda sedem. Nebol zvolený za SMK riaditeľ školy O. I. prichytený v bordeli, avšak druhý riaditeľ školy, ktorý sa na zverejnenom, kompromitujúcom zázname nachádza spolu sním, taktiež za SMK, F. Z. si znova môže zasadnúť do poslaneckého kresla.“ ...

e) V článku zo dňa 11.12.2006 s názvom „Hotový bordel!“ odporca napísal: „Vo štvrtom zväzku výkladového slovníka maďarského jazyka pod heslom „kupleráj (bordel)“ možno čítať nasledovný text: 1. nevestinec, verejný dom 2. zmätok, neporiadok, dezorganizácia... Súhrn takých okolností, pomerov, taká situácia, ktorá v niektorom vzbudzuje opovrhnutie, hnus, roztrpčenie...“ ďalej je pozoruhodné aj heslo „Bordély“ nachádzajúce sa v prvom zväzku, ktorého výklad znie nasledovne: 1. Obchodné podnikanie, ktoré dáva k dispozícii zmluvné prostitútky mužom na uspokojenie ich pohlavného pudu... 2. Budova, miestnosť, kde toto podnikanie je prevádzkované: nevestinec, verejný dom...

Také miesto, kde sa žije nemorálnym, zvrhlým životom...“ Nuž tieto definície snád' presvedčivo dokazujú, kde boli, vraj na pive, dvaja... riaditelia škôl prichytení v bordeli v L., menovite O. I. a F. Z. Keď sa o nich, bezpochyby na ich smolu, počas zrejme rutinnej razie, doslova „potklo“ policajné komando. Toľko o úbohom vysvetľovaní zo strany I., ktoré poskytol viacerým tlačovým a elektronickým tlačovým orgánom, kolegom, dá sa domnievať, v náhlom afekte, v súvislosti s medzičasom zverejneným videozáznamom vyhotoveným počas razie. Teraz je asi jasné, že aj I. by ostal o niečo múdrejší, keby bol mlčal... O to viac, že na inkriminovanom zázname, v izbe v jeho susedstve aj v susedstve Z., vyvádza pravdepodobne aj jeho podriadený nahý, rozkošnícky hýril s taktiež nahou ženou. Sú to fakty, ktoré možno popierať, ba navyše, prekrúcať, vzbudzujúc zdanie o sprisahaneckých teóriách s politickými pohnútkami, avšak vzhľadom na podstatu udalostí, teda chemicky čistého morálneho zavinenia je to úplne zbytočné. Ba navyše, svedčí o trápne chybnom správaní, ak sa niekto snaží očistiť sa na spôsob malého školáka od očividne spáchaného skutku. Bude dobré, ak to budú vedieť aj tí členovia školskej rady, ktorí, v porovnaní s váhou skutku dvoch riaditeľov škôl, svoje stanovisko vo veci zavinenia O. I. veru vyjadrili len charakterizujúc akýchsi „opatrne vystrájajúcich“. Pritom spravili žiaľ aj kapitálmi chybu, že nenútenou narážkou povedali svoje aj o tlači. Vyhlasujúc ju akoby za spoluvinníka a aj, i keď nepriamo, novinárov, ktorí aféru zverejnili! Značne zveličené, vypadá to tak, ako keby za hrozné činy doktora M. boli zodpovední aj tlačové orgány a ich novinári, ktoré a ktorí tieto roztrúbili do sveta. Niečo také je taká istá evidentná absurdnosť, akou absurdnosťou je teatrálna vyhrážka, podľa ktorej riaditelia, o ktorých je reč - zároveň aj vidiecki politici, teda bezpochyby verejní činitelia - sa médiám, ktoré ich čin zverejnili, vyhrážajú občianskym sporom na ochranu osobnosti. Pritom I. je členom a oporou Ústrednej etickej komisie SMK, je predsedom konzervatívneho občianskeho združenia biskupa K., a Z. je čerstvo zvolený poslanec samosprávy vo farbách strany. Teda je cynickou pštrosou politikou aj to, že kompetentní predstavitelia SMK - nevynímajúc samozrejme aj podstatnú časť... samosprávy - takmer dva týždne po odhalení delikventov nerobili vlastne nič. Okrem taktiež žalostných okolností. Čo je to, milé dámy a páni, ak nie hotový bordel? Teda zmätok, neporiadok, dezorganizácia. Také okolnosti, pomery, taká situácia, ktorá v mnohých vzbudzuje opovrhnutie, hnus a roztrpčenie...“

...

f) Článok „Prelomili sa l'ady vo veci riaditeľov škôl“ zverejnené v denníku Ú. zo dňa 22.12.2006:

- „O. I. a F. Z. si vyžiadali od pedagógov vyhlásenie o vernosti“
- „D. O. I. a F. Z. sa postavili pred kamery a aj primátor P. P. vydal vyhlásenie vo veci riaditeľov škôl, ktorí navštívili erotický klub“
- „Na jednej schôdzi na gymnáziu Z. prosil pedagógov, aby podpísaním vyhlásenia o vernosti sa postavili za neho“

g) Článok „Nová Petícia v D.“ zverejnený v denníku Ú. zo dňa 5.1.2007:

- „Z. F. sa dal do zbierania podpisov“
- „Nepodarilo sa ani po viacerých pokusoch zistiť, o akom dokumente sa jedná a či ide vôbec o petíciu...“
- „Zber podpisov, zahájený s protikladným cieľom, iniciovaný rodičmi žiakov dvoch škôl sa uskutočňuje v kníhkupectve v Hypernove. Odvolanie riaditeľov požaduje už niekoľko stoviek ľudí za to, že účinkujú v policajnom videozázname, vyhotovenom v erotickom salóne“
- „Z. ešte v decembri nechal podpísať svojimi podriadenými tzv. vyhlásenie vernosti, v ktorom učitelia museli svojimi podpismi deklarovat', že riaditeľa podporujú“
- „... tí ktorí neboli ochotní vysloviť svoj názor v súvislosti s vecou dvoch riaditeľov, sa dostali do menšiny a obávajú sa toho, že nejakým spôsobom, napr. pri rozdeľovaní prémie, sa môžu ocitnúť v nevýhodnej situácii“.

h) Článok „Názory a pozadie“ zverejnené v denníku Ú. zo dňa 8.1.2007:

- výlučne iba na takom základe sa môže stať aj niečo také, že v D. jeden učiteľ náboženstva gymnázia (heš!), spolu s niekoľkými svojimi spoločníkmi, vždy pripravenými na prospechárstvo rišolízračstvo, zbiera podpisy od rodičov žiakov maďarského gymnázia, a to v prospech svojho šéfa a kamaráta, pána riaditeľa F. Z., zastihnutého v bordeli (kupleraj)! V takom prípade sa zvykne hovoriť, že tento svet je zrelý na skazu. Pred tým však, než by sme takúto ťažkú kliatbu vyslovili, zamyslíme sa nad tým, že v týchto končinách smrdí iba komunista, fašista, ak chcete kurevník.“

- „Azda by bol morálnejší jeden pedagóg vo vedúcom postavení, ak huňatého vpašuje do pobehlice z pravej strany, od takého, ktorý by to urobil zľava...?“

i) Článok „Podpisy na podporu Z. zbiera učiteľ náboženstva školy“ zverejnený v denníku Ú. zo dňa 9.1.2007:

- „Údajne aj predseda školskej rady a aj učiteľ náboženstva agituje za Z., jedného z účinkujúcich na videozázname, vyhotovenom v jednom erotickom salóne, ktorý sa dostal na verejnosť v novembri“

- „Riaditeľ Gymnázia, F. Z. následne zahájil zber podpisov, jeho podriadení osobne navštevujú rodičov žiakov“

j) Článok „Nechali zastaviť zber podpisov“ zverejnený v denníku Ú. zo dňa 13.1.2007:

- „F. Z., aj O. I. sa chceli dozvedieť, aké mená figurujú na petičných hárkoch“

- „... do kníhkupectva, kde prebiehal zber podpisov proti dvom riaditeľom škôl, účinkujúcim na videozázname, vyhotovenom v jednom erotickom salóne, ktorý sa dostal na verejnosť v novembri“.

- „L. B., predseda petičného výboru, ktorého I. v jednom slovenskom bulvárnom denníku obvinil z toho, že by ho chcel odstrániť z čela školy preto, lebo chce, aby sa riaditeľkou stala jeho manželka.“

- „Z. aj I. sa dotazovali, kto podpísal petičné hárky“.

k) Článok „Čo si myslíte o veci dvoch riaditeľov škôl“ zverejnený v denníku Ú. zo dňa 15.1.2007, kde čitatelia vyjadrili niektoré svoje názory na danú vec:

- „Svojho času som videl v televízii videozáznam, ktorý celú vec naštartoval..“

- „... Prekvapilo ma, že dvaja riaditelia škôl, nasnímaní v erotickom salóne, ešte neodstúpili...“

- „Avšak ja v pozadí veci tuším politikum, nakoľko videokazeta, zaznamenávajúca návštevu v jednom erotickom salóne, sa dostala na verejnosť práve v období volieb“

- „Súčasne považujem za poburujúce, že Ú. sa témou zaoberá skoro denne“

l) Článok „Kráľovstvo na juhu“ zverejnený v denníku S. zo dňa 3.12.2008:

„... pre primátorových blízkych, ich škandáloch a škandálnych vyjadreniach. Dvaja miestny riaditelia škôl objavení pri razii v nevestinci by asi nezostali vo funkcii, napriek protestom rodičov, k záchrane by im nestačilo, že patria k oporám primátorovej moci...“.»

III.

7. Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

8. Sťažovateľka sa svojou sťažnosťou domáha toho, aby ústavný súd nálezom vyslovil, že rozsudkom krajského súdu č. k. 7 Co 204/2010-407 z 19. októbra 2011 došlo k porušeniu jej základných práv podľa čl. 26 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy; napadnutým rozsudkom krajský súd potvrdil rozsudok Okresného súdu Bratislava I č. k. 11 C 241/2006-317 z 28. októbra 2009 v konaní o ochranu osobnosti, ktorým bola sťažovateľke uložená povinnosť zaplatiť navrhovateľovi sumu 33 193,92 € z titulu náhrady nemajetkovej ujmy a z titulu úhrady trov konania štátu, že ako vydavateľka denníkov S. a Ú. uverejnením série článkov súvisiacich s návštevou F. Z. (ďalej aj „navrhovateľ“) v erotickom klube... v L. zasiahol do osobnostných práv navrhovateľa.

9. Podľa čl. 26 ods. 2 prvej vety ústavy každý má právo vyjadrovať svoje názory slovom, písmom, tlačou, obrazom alebo iným spôsobom, ako aj slobodne vyhľadávať, prijímať a rozširovať idey a informácie bez ohľadu na hranice štátu.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

10. Zo sťažnosti predovšetkým vyplýva, že „v danom prípade je podstatnou otázkou pre rozhodnutie vo veci zistenie, či došlo k neoprávnenému zásahu do práv F. Z. a či sú dané predpoklady na obmedzenie slobody prejavu“. Sťažovateľka zastáva názor, že krajský súd napadnutým rozsudkom „v miere nie nevyhnutnej obmedzil“ jej základné právo na slobodu prejavu na úkor navrhovateľovho práva na ochranu osobnosti.

11. Sťažovateľka považuje skutkové a právne názory, na ktorých je založený rozsudok krajského súdu č. k. 7 Co 204/2010-407 z 19. októbra 201, za „arbitrárne“, keďže krajský súd (najmä)

- a) svoje rozhodnutie nedostatočne odôvodnil (uprel sťažovateľke „právo dozvedieť sa o príčinách rozhodnutia procesným právom stanoveným spôsobom“),
- b) sa nevysporiadal s otázkami týkajúcimi sa faktu alebo hodnotiaceho úsudku,
- c) právne závery súdu sú v extrémnom nesúlade s jeho skutkovými zisteniami.

12. Všeobecné východiská pre rozhodovanie ústavného súdu (ku konfliktu medzi slobodou prejavu a právom na ochranu osobnosti)

Kľúčovou úlohou ústavného súdu v tomto konaní bolo posúdiť, či krajský súd napadnutým rozsudkom ústavne akceptovateľným a udržateľným spôsobom rozhodol v spore o ochranu osobnosti medzi sťažovateľkou (ako vydavateľkou denníka S. a Ú., v ktorých boli uverejnené inkriminované články) a navrhovateľom, u ktorého malo podľa záverov okresného súdu, ako aj krajského súdu dôjsť uverejnením inkriminovaných článkov k neprípustnému zásahu do jeho osobnostných práv, ktorý zakladá nárok na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Z uvedeného vyplýva, že podstatou sporu, ku ktorému sa v sťažovateľkinej veci ústavný súd musel vyjadriť, je konflikt medzi ústavou garantovanou slobodou prejavu a základným právom vyhl'adávať a rozširovať informácie sťažovateľky (čl. 26 ústavy) a právom na ochranu osobnosti navrhovateľa, ktoré je taktiež garantované ústavou (najmä čl. 19 ústavy). Podstatou rozhodovania o väčšine obdobných právnych sporov je hľadanie vyváženého vzťahu medzi ústavou garantovaným právom na ochranu cti, dôstojnosti či

súkromia na jednej strane a slobodou prejavu a základným právom na informácie na strane druhej. Ústavný súd v tejto súvislosti vo svojej doterajšej judikatúre už viackrát zdôraznil, že každý konflikt vo vnútri systému základných práv a slobôd (resp. ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv o ľudských právach a základných slobodách) treba riešiť prostredníctvom zásady ich spravodlivej rovnováhy (IV. ÚS 362/09, PL. ÚS 22/06, m. m. PL. ÚS 6/04, III. ÚS 34/07). Všetky základné práva a slobody sa chránia len v takej miere a rozsahu, kým uplatnením jedného práva alebo slobody nedôjde k neprimeranému obmedzeniu, či dokonca popretiu iného práva alebo slobody (IV. ÚS 362/09, PL. ÚS 7/96).

Podľa judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“), ktorú ústavný súd konštantne zohľadňuje vo svojej rozhodovacej činnosti, sloboda prejavu predstavuje jeden zo základných pilierov demokratickej spoločnosti a jednu zo základných podmienok jej rozvoja a sebarealizácie jednotlivca. Uplatňuje sa nielen vo vzťahu k „informáciám“ a „myšlienkam“, ktoré sa prijímajú priaznivo, resp. sa pokladajú za neurážlivé a neutrálne, ale aj k tým, ktoré urážajú, šokujú alebo znepokojujú štát alebo časť obyvateľstva. Vyžaduje si to pluralizmus, znášateľnosť a veľkorysosť, bez ktorých nemožno hovoriť o „demokratickej spoločnosti“ (Handyside v. Spojené kráľovstvo, sťažnosť č. 5493/72, rozsudok zo 7. decembra 1976, § 49).

V niektorých situáciách však musí sloboda prejavu ustúpiť. Limitačné klauzuly vyjadrené čl. 26 ods. 4 ústavy (a tiež v čl. 10 ods. 2 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd) explicitne uvádzajú dôvody obmedzenia slobody prejavu, pričom ide o obmedzenia, ktoré musia zodpovedať vždy demokratickému charakteru spoločnosti („opatrenia v demokratickej spoločnosti nevyhnutné“). Dôvodom takéhoto obmedzenia môže byť aj „ochrana práv a slobôd iných“, teda okrem iného aj záruky vyplývajúce zo základného práva na ochranu osobnosti v rozsahu garantovanom v čl. 19 ústavy a konkretizovanom najmä v § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, ktoré chránia súkromné osoby pred neoprávnenými zásahmi zo strany iných súkromných osôb alebo štátu.

Ústavný súd vychádzajúc zo záväznosti ústavy pre všetky orgány verejnej moci (všeobecné súdy nevynímajúc) konštatuje, že pri rozhodovaní sporov vo veciach ochrany osobnosti musí byť vždy zohľadnená ochrana slobody prejavu, a to minimálne v rozsahu jej ústavných záruk. Uvedené ustanovenia Občianskeho zákonníka teda nemožno aplikovať izolovane, ale je nutné ich vykladať a aplikovať v súlade s ústavou. Nutnosť zohľadniť slobodu prejavu, samozrejme, neznamená rezignáciu na ochranu osobnosti. Znamená to však, že v niektorých prípadoch musí byť uprednostnená sloboda prejavu, aj keď daný prejav môže mať isté nedostatky z hľadiska klasickej zákonnej ochrany osobnosti (porovnaj k tomu aj rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5 Cdo 55/2008 z 25. februára 2009, www.supcourt.gov.sk). Ústavný súd v tejto súvislosti pripomína tiež povinnosť všeobecných súdov zohľadňovať pri svojej rozhodovacej činnosti relevantnú judikatúru ESĽP a ďalších medzinárodných súdnych orgánov vyvoditeľnú okrem iného aj z čl. 1 ods. 2 ústavy.

Keďže sťažovateľke bola rozsudkom okresného súdu č. k. 11 C 241/2006-317 z 28. októbra 2009 uložená povinnosť zaplatiť navrhovateľovi 33 193,92 € ako náhradu nemajetkovej ujmy za uverejnenie inkriminovaných článkov, ktorú krajský súd namietaným rozsudkom potvrdil, je nepochybné, že rozhodnutiami všeobecných súdov došlo k zásahu do ústavou garantovanej slobody prejavu sťažovateľky, t. j. došlo k jej obmedzeniu. Úlohou ústavného súdu bolo ale posúdiť, či v danom prípade išlo z ústavného hľadiska o akceptovateľné obmedzenie slobody prejavu a základného práva na informácie a či krajský súd pri svojom rozhodovaní rešpektoval požiadavky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu garantovaného čl. 46 ods. 1 ústavy.

Krajský súd v odôvodnení svojho rozsudku akcentuje predovšetkým ochranu osobnostných práv (ktorého ústavným rámcom je čl. 19 ústavy), pričom osobitne zdôrazňuje, že *„za neoprávnený zásah treba považovať vždy správu, ktorá sa týka intímnej sféry života fyzickej osoby, pričom v danom prípade článok jednoznačne postihuje intímnu sféru navrhovateľa“*. Okrem práv spätých s ochranou osobnosti, ústava zaručuje aj iné základné práva a slobody, napr. právo na súdnu a inú právnu ochranu (čl. 46 až čl. 50) a slobodu prejavu (čl. 26). Uplatňovanie týchto základných práv a slobôd a ich právna

ochrana musia byť proporcionálne a vzájomne vyvážené tak, aby sa nadmernou ochranou jedného práva nad únosnú mieru nepotlačila ochrana iného práva. To znamená, že ani existencia zásahu do osobnostných práv nemusí nevyhnutne viesť k záveru o neoprávnenosti takého zásahu, ak bol dôsledkom uplatňovania iného základného práva, pričom vzhľadom na okolnosti posudzovanej veci tento zásah nepresiahol hranice primeranosti (proporcionality).

V každom konkrétnom prípade je vždy nevyhnutné skúmať mieru (intenzitu) tvrdeného porušenia základného práva na ochranu osobnosti, a to práve v kontexte so slobodou prejavu a so zreteľom na požiadavku proporcionality uplatňovania týchto práv.

Z doterajšej judikatúry ústavného súdu vyplýva, že obmedzenie akéhokoľvek základného práva alebo slobody, a teda aj slobody prejavu možno považovať za ústavne akceptovateľné len vtedy, ak ide o obmedzenie, ktoré bolo ustanovené zákonom, resp. na základe zákona, zodpovedá niektorému ustanovenému legitímnemu cieľu a je nevyhnutné v demokratickej spoločnosti na dosiahnutie sledovaného cieľa, t. j. ospravedlňuje ho existencia naliehavej spoločenskej potreby a primerane (spravodlivo) vyvážený vzťah medzi použitými prostriedkami a sledovaným cieľom, t. j. musí ísť o obmedzenie, ktoré je v súlade so zásadou proporcionality (m. m. I. ÚS 4/02, I. ÚS 36/02, I. ÚS 193/03).

V posudzovanom prípade došlo k obmedzeniu slobody prejavu sťažovateľky na zákonomnom podklade, ktorý tvorili ustanovenia § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka, pričom zároveň išlo o obmedzenie, ktoré sledovalo ochranu práva na súkromie, resp. práva na ochranu osobnosti navrhovateľa, čo nepochybne možno považovať za legitímny cieľ. Za týchto okolností bolo z hľadiska ústavnej akceptovateľnosti napadnutého rozsudku krajského súdu a postupu, ktorý predchádzal jeho vydaniu, potrebné zo strany ústavného súdu posúdiť, či bol zásah do slobody prejavu sťažovateľky primeraný, t. j. či zodpovedal zásade proporcionality.

13. K proporcionalite zásahu do slobody prejavu sťažovateľky

Vzhľadom na skutočnosť, že základné podmienky zásahu do slobody prejavu sťažovateľa boli v posudzovanom prípade splnené, ústavný súd pristúpil k preskúmaniu proporcionality medzi zásahom do slobody prejavu sťažovateľky a ústavnými garanciami práva na súkromie navrhovateľa. Pre tento účel, obdobne ako v iných porovnateľných prípadoch (napr. II. ÚS 152/08, II. ÚS 326/09, IV. ÚS 302/2010), ústavný súd vykonal test proporcionality založený na hľadani odpovedí na otázky KTO, O KOM, ČO, KDE, KEDY a AKO v danom prípade „hovoril“ (uverejnil informáciu); k tomu pozri v odbornej literatúre napr. Kmec, J. et al.: *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. Praha: C. H. Beck, 2012, s. 1082 a nasl.

13.1 KTO zásah do práva na ochranu osobnosti (práva na súkromie) vykonal

Z hľadiska dôležitosti pre výmenu názorov v demokratickej spoločnosti možno subjekty uplatňujúce slobodu prejavu klasifikovať do viacerých skupín. Z judikatúry ESĽP vyplýva, že privilegované postavenie z hľadiska ochrany slobody prejavu patrí novinárom a masmédiám, a to zvlášť pri informovaní o veciach verejného záujmu (napr. rozsudok ESĽP Prager a Oberschlick v. Rakúsko z 26. apríla 1995, sťažnosť č. 1594/90, alebo rozsudok ESĽP Bladet Tromsø a Stensaas proti Nórsku z 20. mája 1999, sťažnosť č. 21980/93). Novinári majú (sociálnu) povinnosť poskytovať informácie a myšlienky týkajúce sa všetkých záležitostí verejného záujmu a verejnosť má právo takéto informácie dostať. Novinárom je dokonca umožnené používať určitú mieru preháňania a provokácie. Ústavný súd akceptuje uvedený prístup ESĽP, a to nielen z dôvodu jeho autority, ale hlavne z dôvodu presvedčivosti jeho argumentácie.

Vo vzťahu k uvedenému ústavný súd zdôrazňuje, že v posudzovanej veci je sťažovateľka vydavateľkou aj denníkov S. a Ú., v ktorých boli inkriminované články uverejnené. Sťažovateľka je v danom prípade teda „nositeľkou“ slobody prejavu, a preto sa na ňu vzťahuje zvýšená ochrana (privilegované postavenie) poskytovaná novinárom, resp. masmédiám, ktorú bolo potrebné pri rozhodovaní predmetnej veci zo strany všeobecných súdov primeraným spôsobom zohľadniť.

13.2 O KOM bol inkriminovaný titulok a inkriminovaný článok a do koho osobnostnej sféry zasahoval

Dôsledkom snahy o podporu výmeny názorov o verejne zaujímavých témach je kategorizácia adresátov kritiky. Stupeň dovolenej kritiky sa mení podľa charakteristiky adresáta. Hranice akceptovateľnej kritiky sú najširšie u politikov, ku ktorým nepochybne treba zaradiť aj komunálnych politikov, a najužšie u „bežných“ občanov.

V posudzovanom prípade je nepochybné, že inkriminované články sa týkajú aj navrhovateľa, keďže v nich bol identifikovaný výslovným uvedením mena a priezviska. Nie je sporné, že v čase uverejnenia inkriminovaných článkov bol navrhovateľ verejným činiteľom – regionálnym politikom (poslancom Mestského zastupiteľstva v D., pričom pre väčšinu verejnosti bola známa aj skutočnosť, že navrhovateľ je riaditeľom Gymnázia..., teda informácia o jeho správaní je dôvodne spájaná so záujmom verejnosti, najmä rodičov tých žiakov, ktorí navštevujú gymnázium, kde je riaditeľom. Táto skutočnosť sa v napadnutom rozhodnutí opomína, krajský súd opakovane mylne uvádza, že tvrdené difamujúce informácie sa týkajú „*intímnej sféry života fyzickej osoby*“.

V inkriminovaných článkoch je F. Z. bezpochyby v pozícii regionálneho politika a riaditeľa školy, a preto musí zniesť aj v súlade so stabilizovanou judikatúrou ESLP v porovnaní s inými osobami vyššiu mieru kritiky. Túto skutočnosť krajský súd vo svojom rozhodnutí relevantným spôsobom nezohľadnil. Okrem toho z napadnutého rozhodnutia krajského súdu nevyplýva ani to, prečo sa informácie v okolnostiach danej veci mali týkať „*intímnej sféry života fyzickej osoby*“, keď navrhovateľ podľa svojho tvrdenia šiel do verejného zariadenia „*na pivo*“. Pokiaľ však to zariadenie bolo v skutočnosti „verejným domom“, voliči pred komunálnymi voľbami majú nesporne právo poznať aj to, aké zariadenia ich kandidát navštevuje, aby si pri voľbách mohli vytvoriť charakteristický obraz o kandidátovi. Okrem toho, informácia, ktorú glosovali redaktori vydavateľa, pochádzala z videozáznamu, ktorý bol zverejnený na internete na www.youtube.com, kde si ho v čase zverejnenia inkriminovaných článkov pozrelo už vyše 80 000 osôb, teda aj keby išlo o „*intímnu sféru života fyzickej osoby*“, túto intímnu stránku života by uvedeným širokým

zverejnením (inými subjektmi, než je vydavateľ) už dávno stratila (Woodward v. Hutchins, 1977). Pokiaľ však osoba verejného záujmu bola regionálnym politikom a riaditeľom gymnázia, ktorý má byť vzorom, návšteva erotického salónu sa nesporne môže negatívne dotýkať morálneho cítenia niektorých rodičov žiakov navštevujúcich dané gymnázium.

13.3 ČO bolo obsahom inkriminovaného článku, na ktorý mal inkriminovaný titulok upútať

V súvislosti s posudzovaním tohto kritéria ústavný súd zdôrazňuje, že kľúčovým poslaním tlače je predovšetkým vyhľadávať a rozširovať informácie a myšlienky o otázkach verejného záujmu, pričom zároveň je nespochybniteľným právom verejnosti takéto informácie prijímať (dostať). K otázkam verejného záujmu v prvom rade patria veci súvisiace s činnosťou štátnych orgánov, ako aj osôb, ktoré ich reprezentujú, teda osôb pôsobiacich vo verejnom živote. Tieto otázky „môžu a majú byť verejne posudzované“ (IV. ÚS 302/2010, m. m. tiež nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 453/03). Mestský „parlament“ všeobecne, ale aj činnosť štátneho gymnázia, nepochybne tvorí legitímnu tému verejného záujmu, keďže sú integrálnou súčasťou života spoločnosti, pričom riaditeľ gymnázia je vzorom (role model), preto informácia aj o jeho poklesku je v súlade s verejným záujmom (Theakston v. MGN, 2002; Mosley v. News Group Newspapers Ltd., 2008), okrem toho ako regionálny politik je nesporne osobou verejného záujmu. Z tohto dôvodu je legitímne, aby tieto záležitosti boli reflektované aj laickou verejnosťou prostredníctvom dennej tlače. Podľa ústavného súdu si sociálna diskusia s prvkami kritiky o týchto otázkach zaslúži zvýšenú ochranu, pričom problematika, ktorá bola predmetom inkriminovaných článkov, do tejto kategórie nepochybne patrí. Nehovoriac o tom, že inkriminované články boli zverejnené v čase, keď sa blížili komunálne voľby, pričom navrhovateľ kandidoval za poslanca mestského zastupiteľstva a aj uspel. Za týchto okolností je prirodzené, že objektom inkriminovaných článkov (resp. kritiky v nich obsiahnutej) bol (a aj mal byť) aj navrhovateľ ako verejne činná osoba.

13.4 KDE bol inkriminovaný titulok uverejnený

Užitočným kritériom pri posudzovaní zásahu do slobody prejavu je miesto zaznenia či uverejnenia sporných výrokov. Vo všeobecnosti platí, že čím hromadnejšie sa informácia distribuuje, tým vyššia je miera ochrany osobnostných práv. Inkriminované články (až po ich zverejnení na internete) boli uverejnené v denníkoch S. a Ú., pričom prvý z nich má celoslovenskú pôsobnosť a druhý skôr regionálnu pôsobnosť (nie však v televízii či inom elektronickom médiu, ktoré sú z tohto hľadiska posudzované prísnejšie). V danom prípade je však nutné vnímať kritérium miesta distribúcie inkriminovaného článku v spojení s kritériom ich autora. Ak je jeho autorom novinár, tak jeho privilegované postavenie do určitej miery neutralizuje kritérium miesta ich zaznenia.

13.5 KEDY bol inkriminovaný článok uverejnený

Inkriminované články boli uverejnené na základe informácií z internetu v čase, keď reálne prebiehali prípravy na komunálne voľby, t. j. noviny, ktoré sťažovateľka vydáva, aktívne reagovali v aktuálnom čase na problematiku, ktorá môže byť predmetom verejného záujmu. Ústavný súd v tejto súvislosti opakovane zdôrazňuje, že bolo v súlade s poslaním tlače, a teda aj denníkov S. a Ú., v tomto čase o kandidátoch na poslancov do miestnych zastupiteľstiev informovať čitateľskú verejnosť.

13.6 AKO boli informácie v inkriminovanom článku formulované

Európsky súd pre ľudské práva pri posudzovaní limitov slobody prejavu starostlivo rozlišuje medzi faktmi a hodnotiacimi úsudkami. Existenciu faktov možno preukázať, zatiaľ čo otázka pravdivosti hodnotiacich úsudkov nepripúšťa dôkazy (Lingens c. Rakúsko, už spomínaný rozsudok; obdobne Feldek c. Slovenská republika, rozsudok z 12. júla 2001). Aj keď hodnotiaci úsudok vzhľadom na svoj subjektívny charakter vylučuje dôkaz pravdy, musí vychádzať z dostatočného faktického základu (Jerusalem c. Rakúsko, rozsudok z 27. februára 2001). Z uvedeného vyplýva, že ak v konkrétnom prípade sú z hľadiska ústavnej akceptovateľnosti posudzované hodnotiace úsudky, tak je ochrana výrokov takéhoto charakteru z hľadiska slobody prejavu s ohľadom na konkrétne okolnosti prípadu intenzívnejšia ako v prípade uverejnenia faktov (skutkových tvrdení), ktoré sa môžu ukázať

neskôr ako nepravdivé. Tento prístup EŠLP k posudzovaniu právnych sporov, ktorých premetom je konflikt medzi slobodou prejavu a právom na ochranu súkromia, si osvojil vo svojej judikatúre aj ústavný súd (napr. II. ÚS 152/08, II. ÚS 326/09, IV. ÚS 302/2010) a považuje za potrebné ho uplatniť aj vo veci sťažovateľky.

V posudzovanej veci išlo o sociálnu diskusiu s prvkami verejnej kritiky. Formou ostrej kritiky bol v článkoch vyslovený nesúhlas s tým, že riaditeľ gymnázia, ktorý má byť vzorom, a regionálnym poslancom, by sa nemal zabávať v pochybných podnikoch a ocitnúť sa v pochybných situáciách, pričom kritika v týchto článkoch nevybočuje zo širokých hraníc expresivity. V predmetných článkoch išlo o pravdivé, spravodajské a prebraté informácie, ktoré boli neskôr okomentované. Išlo o komentáre a úsudky na správanie sa navrhovateľa, ako riaditeľa gymnázia – pedagóga (zodpovednej osoby za morálnu výchovu študentov) a regionálneho politika. Napadnuté rozhodnutie však uvedené skutočnosti nezohľadňuje, a už aj preto potvrdzujúce rozhodnutie krajského súdu podľa názoru ústavného súdu spochybňuje napadnutý rozsudok ako celok. Aj ústavný súd považuje niektoré hodnotiace závery autorov inkriminovaných článkov za „príliš ostré“, zároveň ale podčiarkuje, že autori článkov mali ústavou garantované právo takéto hodnotiace úsudky vysloviť.

14. Záver

Z dosiaľ uvedeného vyplýva, že krajský súd napadnutým rozsudkom rozhodujúc o odvolaní sťažovateľky proti rozsudku okresného súdu č. k. 11 C 241/2006-317 z 28. októbra 2009, ktorým jej bola okrem iného uložená povinnosť nahradiť navrhovateľovi náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch z titulu neprípustného zásahu do jeho osobnostných práv, v konflikte medzi jej základným právom vyhľadávať a rozširovať informácie a slobodou prejavu a základným právom navrhovateľa na ochranu súkromia uprednostnil ochranu osobnostných práv navrhovateľa. Krajský súd takto rozhodol

- napriek tomu, že sťažovateľka požíva v zmysle stabilizovanej judikatúry EŠLP, z ktorej ústavný súd pri rozhodovaní porovnateľných vecí vychádza, privilegované postavenie (zvýšenú ochranu),

- napriek tomu, že navrhovateľ bol v aktuálnom čase osobou verejného záujmu, regionálnym politikom a riaditeľom štátneho gymnázia, ktorý musí v zmysle stabilizovanej judikatúry ESLP strpieť vyššiu mieru kritiky v porovnaní s inými fyzickými osobami,

- aj preto, že posudzoval inkriminované články tak, že sa týkajú „*intímnej sféry života fyzickej osoby*“, pričom opomenul status navrhovateľa ako osoby verejného záujmu a regionálneho politika a vôbec neprihliadol na to, že zverejnením predmetnej návštevy F. Z. v erotickom klube na internete (iným subjektom než je vydavateľ), kde si ho pozrelo vyše 80 000 osôb, už táto návšteva stratila svoj intímny charakter,

- napriek tomu, že inkriminované články sa dotýkali vecí verejného záujmu (poslanca a kandidáta na poslanca mestského zastupiteľstva a riaditeľa štátneho gymnázia), o ktorých sú novinári nielen oprávnení, ale aj povinní verejnosť informovať,

- napriek tomu, že pravdivosť inkriminovaných článkov dodnes nie je spochybnená (www.youtube.com, pozn.), a pokiaľ o pravdivých skutočnostiach boli formulované hodnotiace úsudky, tieto v zásade neprekročili rámec nedovolenej kritiky.

Za týchto okolností považuje ústavný súd právny záver krajského súdu vyjadrený v napadnutom rozsudku, v zmysle ktorého sťažovateľka neprípustným spôsobom zasiahla do osobnostných práv navrhovateľa, z ústavného hľadiska za neakceptovateľný a neudržateľný. Tento záver iba zvyrazňuje skutočnosť, na ktorú poukazovala sťažovateľka v doplnení svojej sťažnosti, že Okresný súd Dunajská Streda svojím rozsudkom č. k. 9 C 13/2007-555 zo 4. apríla 2011 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave č. k. 10 Co/119/2011-606 z 22. mája 2012 vo vzťahu k obdobným článkom, ako sú inkriminované články sťažovateľky, žalobný návrh F. Z. na ochranu osobnosti proti regionálnym printovým médiám právoplatne zamietol.

Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu základných práv sťažovateľky podľa čl. 26 ods. 1 a 2 a čl. 46 ods. 1 ústavy (bod 1 výroku tohto nálezu).

III.

15. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie...

Podľa § 56 ods. 2 prvej vety zákona o ústavnom súde ak sa základné právo alebo sloboda porušili rozhodnutím alebo opatrením, ústavný súd také rozhodnutie alebo opatrenie zruší.

Podľa § 56 ods. 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd sťažnosti vyhovie, môže vrátiť vec na ďalšie konanie.

Podľa § 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd právoplatné rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah zruší a vec vráti na ďalšie konanie, ten, kto vo veci vydal rozhodnutie, rozhodol o opatrení alebo vykonal iný zásah, je povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

Vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd rozhodol o tom, že napadnutým rozsudkom boli porušené základné práva sťažovateľky, rozhodol zároveň aj o zrušení rozsudku krajského súdu č. k. 7 Co 204/2010-407 z 19. októbra 2011 a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu). Krajský súd bude po vrátení veci na ďalšie konanie viazaný právnymi názormi ústavného súdu vyjadrenými v tomto náleze.

16. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Rovnako tak podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovateľka požadovala priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 5 000 €, pretože uložením značnej nemajetkovej ujmy všeobecné súdy „zásadným spôsobom zasiahli do práv sťažovateľky na slobodu prejavu a práva na majetok“.

Cieľom finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04). Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia prichádza do úvahy predovšetkým v tých prípadoch, keď porušenie základného práva alebo slobody nie je už možné napraviť, a to napríklad zrušením protiústavného rozhodnutia či opatrenia, prípadne uvedením do pôvodného stavu (napr. I. ÚS 15/02, I. ÚS 139/02).

V posudzovanom prípade možno porušenie označených základných práv sťažovateľky podľa názoru ústavného súdu v plnej miere kompenzovať zrušením rozsudku krajského súdu a vrátením veci na ďalšie konanie. Ústavný súd preto tomuto návrhu sťažovateľky nevyhovел (bod 4 výroku tohto nálezu).

17. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľke vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia a spísanie sťažnosti z 13. februára 2012). Za dva úkony vykonané v roku 2012 patrí odmena v sume dvakrát po 127,16 € a režijný paušál dvakrát po 7,63 € (v zmysle § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov), preto trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú sumu 269,60 €, ku ktorej bolo treba pripočítať 20 % DPH, teda sumu 53,92 €, t. j. trovy právneho zastúpenia sťažovateľky predstavujú celkovú sumu 323,50 €.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľkou rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia.

18. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. februára 2013